

Mobiliteitsmarkt goed voor bereikbaarheid en milieu

Auteur(s):

Grondelle, W.J. van

De auteur is werkzaam bij de Stichting Natuur en Milieu.

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4383, pagina D10, 15 november 2002

Rubriek:

Dossier: Nieuwe wegen verkend

Trefwoord(en):

milieu

Een goed werkende mobiliteitsmarkt lijkt mij prima. De keuzen die mensen en bedrijven maken rond mobiliteit worden tot nu toe sterk ingegeven door niet-rationele aspecten. Dat kan veel zakelijker en slimmer.

Mobiliteit is belangrijk voor mens en maatschappij. Zonder mobiliteit staat alles stil. Helaas is mobiliteit de laatste decennia zo georganiseerd dat mét mobiliteit ook alles stil dreigt te staan. De ongebreidelde keuze voor individueel autoverkeer op alle tijden en plaatsen geeft een oncontroleerbare congestie. Bovendien legt het autoverkeer een sterke druk op de leefbaarheid in steden en dorpen, op recreatiegebieden en de natuur en het levert een belangrijke bijdrage aan het klimaatprobleem. Mobiliteit en leefkwaliteit zitten beide in de knel. Er is een nieuw evenwicht nodig tussen individuele keuzen en collectieve doelen en belangen. Een mobiliteitsmarkt kan daarbij zeker helpen.

Nieuw evenwicht

Eén oorzaak dat het autoverkeer zo enorm groeit, is de slechte koppeling tussen gebruik en betalen. De kosten van autogebruik gaan niet per kilometer. Wie meer rijdt betaalt per kilometer minder, door het grote aandeel vaste kosten (de auto zelf, de bijzondere verbruiksbelasting en de motorrijtuigenbelasting). En de auto van de zaak slaat wat dat betreft natuurlijk alles. Evenmin is er sprake van prijsverschil tussen spits en dal, zoals bij vakantiehuisjes en bij telefoneren. Kortom, mobiliteit kent geen 'gewone' marktwerking.

Onderzoek en ervaring hebben uitgewezen dat betalen per kilometer - en dan vooral gedifferentieerd naar tijd, plaats en milieukeurmerken van de auto - leidt tot aanmerkelijke vermindering van de congestie en van de milieubelasting. Daarbij moeten wel alle kosten in rekening worden gebracht, ook de schade aan leefkwaliteit, klimaat en natuur. Marktwerking op die manier - betalen naar de mate waarin je rijdt en de maatschappelijke kosten die je veroorzaakt - biedt perspectief op een nieuw evenwicht.

Privaat kan, binnen publieke kaders

Voor zo'n goed werkende mobiliteitsmarkt is een welomschreven rol voor de overheid onmisbaar. Het vaststellen van de tarieven per kilometer is een publieke zaak omdat er ook publieke doelen mee worden gediend. De vraag waar de opbrengst heen gaat, welke infrastructuur eventueel moet worden uitgebreid (rail, vaarweg of weg) en waar die uitbreiding moet komen, moet ook een publieke besluitvorming doorlopen. Het gaat daarbij immers om een afweging van algemene belangen, zoals bereikbaarheid, veiligheid, open ruimte, leefkwaliteit en natuur en landschap.

Binnen deze randvoorwaarden kunnen private ondernemingen zich inzetten om tot optimale resultaten te komen. Dat kan een efficiënte aanpak opleveren, die ook voldoet aan maatschappelijk gewenste doelen.

Dossier Nieuwe wegen verkend

P. Heij: [Nieuwe wegen verkend](#)

R. Filarski, B. Toussaint: [Leren van het verleden](#)

J. van der Waard: [Ontwikkelingen en beperkingen](#)

J.M.W. Dings: [Bedrijfseconomische beprijzing kent risico's](#)

W.A. Hafkamp, P. van Driel: [De relatie tussen publieke doelen en beheersvorm](#)

W.J. van Grondelle: [Mobiliteitsmarkt goed voor bereikbaarheid en milieu](#)

J.G. Lambooy: [Interactie tussen ruimte en beheer](#)

W.J. Spit: [Dichter bij de regio](#)

E. Dijkgraaf, M. Varkevisser: [Scheiden van eigendom en exploitatie](#)

M. van Twist, F. de Zeeuw: [Betaalstroken als antwoord op congestie](#)

R. Saitua, A.S. Verrips: [Afscheiden van betaalstroken zelden gunstig voor de welvaart](#)

P. de Vries: [Een NV Infra voor het hoofdwegennet](#)

C. Oudshoorn: [Naar een echte mobiliteitsmarkt](#)

H.Meurs: [Naar een nieuw publiek beheer](#)

E.T. Verhoef, H. van Gent: [Scope-verbreding in privaat wegbeheer](#)

S.J.H. Roestenberg: [Integrale benadering grond en mobiliteit](#)

C.J.W. Hiddink: [Bijklussende spoorbedrijven, inspiratie voor wegbeheer?](#)